

Historie matematiky: proč a jak

Dopis mým studentům a studentkám (13. dubna 2020)

Milí studující učitelství matematiky,

dovolte, abych se na vás znovu obrátila formou dopisu.

Ráda bych se ještě naposledy vrátila k tomu, o čem jste mi někteří psali, a to je obtížnost textů, které vám dávám ke čtení, a celková náročnost předmětu. Jen chci doplnit, že vytvoření jakéhosi čtenářského deníku a recenze knihy byly dříve standardními požadavky pro absolvování předmětu *Seminář z historie matematiky* (dříve v 1. semestru nMgr. studia) pro ty, kteří nemohli z nějakých důvodů navštěvovat semináře, zpravidla proto, že semináře probíhaly dopoledne, kdy oni působili ve školách jako asistenti pedagoga nebo přímo učitelé. Seminární práce pak byla standardním ukončením předmětu *Historie matematiky – přednáška* (dříve ve 3. semestru nMgr. studia); vy jste první, kdo má přednášku a seminář spojené do jednoho předmětu (za odpovídající počet kreditů) ve 2. semestru.

Současná situace nás určitě všechny patrně vede k zamyšlení nad tím, co je potřeba a co je zbytné; nebo, chcete-li, samoučelné. To platí jak pro výuku matematiky, které se budete věnovat vy, tak pro moji výuku historie matematiky pro vás. Za rok půjde řada z vás učit, a i proto bych byla ráda, kdybychom spolu i v těchto podmínkách mohli nadále mluvit na rovinu o tom, proč a co děláme z historie matematiky.

Budu teď uvažovat nahlas: Řekněme, že by výuka historie matematiky připomínala školní dějepis, tj. na závěr bychom vás zkoušeli testem s otázkami typu "Kdo jako první formuloval Pythagorovu větu?", "Kdo žil dříve, Descartes nebo Newton?", případně "Co víte o sporech mezi Newtonem a Leibnizem ohledně objevení infinitezimálního počtu?" To bychom jistě mohli; nicméně jistě je vám známo, že např. historie českého národního obrození vypadá jinak z pohledu Čechů a jinak z pohledu Němců. Podobně je tomu i v případě různých témat z historie matematiky.

Tady

<https://www.bbc.co.uk/programmes/b00srz5b/episodes/downloads>

se například můžete dozvědět, jak vidí historii matematiky matematik. Jedná se samozřejmě o populární rozhlasový program, tedy rozhlasový program určený komukoliv: asi si ho nepustí ona příslovečná "široká veřejnost", ale najdou se odborníci z jiných oblastí věd (přírodních, společenských, či humanitních), kteří si to rádi poslechnou. Zkuste se sami zamyslet nad tím, zda vy nebo někdo ve vašem okolí poslouchá populárně naučné pořady: kdo to je? Jak je starý? Podle mě stojí za to si uvědomit, že podobné pořady mohou poslouchat i děti na druhém stupni ZŠ.

Opravdu se těším na vaše upřímné reakce na historické texty, na vaše recenze i na vaše seminární práce.

Helena Durnová